

Beantwoording IAK-vragen wijziging Rangschikkingsbesluit Natuurschoonwet 1928 in verband met de evaluatie van de Natuurschoonwet 1928

1. Wat is de aanleiding?

In 2016 is de Natuurschoonwet 1928 (NSW) naar aanleiding van de motie van het lid Van Veldhoven (Kamerstukken II 2012-2013, 33 400 XIII, nr. 90) geëvalueerd. In de Kabinetsreactie op de evaluatie is aangegeven welke aanbevelingen uit de evaluatie door het Kabinet zijn overgenomen en aanleiding vormen om het Rangschikkingsbesluit Natuurschoonwet 1928 (Rangschikkingsbesluit NSW) aan te passen (Kamerstukken II 2016-2017, 33576, nr. 90).

2. Wie zijn betrokken?

De primair betrokkenen zijn de landgoedeigenaren van wie de landgoederen gerangschikt zijn onder de NSW en uit dien hoofde gebruik kunnen maken van de fiscale faciliteiten van de NSW. Belanghebbenden/stakeholders die betrokken zijn bij de totstandkoming van de evaluatie en in vervolg daarop het Rangschikkingsbesluit NSW zijn: de Federatie particulier grondbezit (FPG), de Nederlandse Vereniging van Golfaccomodaties (NVG), de Vereniging Particuliere Historische Buitenplaatsen (VPHB), diverse rentmeesters en Wandelnet.

3. Wat is het probleem?

Hoewel de onderzoekers in het evaluatierapport concluderen dat de NSW van groot belang is voor de instandhouding van het natuurschoon op landgoederen is het tegelijkertijd nodig voor een effectieve werking van de NSW om het Rangschikkingsbesluit NSW op onderdelen aan te passen. De evaluatie biedt daarvoor de aanknopingspunten. De directe aanleiding van de evaluatie was gelegen in het feit dat de Tweede Kamer bij motie constateert dat de NSW belastingvoordelen biedt voor landgoederen die heel intensief gebruikt worden voor economische doeleinden, waaronder golfbanen, die niet te verenigen zijn met de doelstellingen van de NSW, namelijk het behoud van het natuurschoon op landgoederen.

4. Wat is het doel?

Doel van het besluit tot wijziging van het Rangschikkingsbesluit NSW is om de doelstellingen van de NSW op onderdelen meer effectief en efficiënt te realiseren. De doelstellingen zijn gericht op behoud van het natuurschoon op landgoederen door stimuleren van onversnipperd eigendom, bevorderen openstelling landgoederen voor het publiek en het stimuleren van de ontwikkeling en beheer van natuur en bos op landgoederen.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Bij de totstandkoming van de NSW in 1928 was het motief om het onversnipperd eigendom van landgoederen te stimuleren. Veel landgoedeigenaren waren niet meer in staat de kosten voor onderhoud en beheer te dragen. Dit leidde ertoe dat steeds meer landgoedeigenaren ertoe overgingen om delen van hun landgoed te verkopen. De overheid zag hiermee als ongewenste ontwikkeling dat het natuurschoon op de landgoederen langzaam aan dreigde verloren te gaan. Om versnippering van het eigendom van landgoederen een halt toe te roepen werden via de NSW fiscale faciliteiten geboden aan landgoedeigenaren waardoor het voldoende aantrekkelijk werd om te investeren in het behoud en de ontwikkeling van het natuurschoon op het landgoed.

6. Wat is het beste instrument?

De door het Kabinet overgenomen aanbevelingen voor het wijzigen van het Rangschikkingsbesluit NSW uit het evaluatie rapport kunnen niet anders dan door een aanpassing van het Rangschikkingsbesluit NSW worden gerealiseerd.

7. Wat zijn de gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

Gevolgen voor de regeldruk: Per 1 januari 2018 zijn er 5.900 onroerende zaken als landgoed onder de NSW gerangschikt. De wijziging van het Rangschikkingsbesluit zal niet voor al deze landgoederen tot een wijziging van hun huidige aanmerking als NSW-landgoed leiden. Het aantal onder de NSW gerangschikte landgoederen dat door deze wijziging (deels) wordt geraakt, wordt geschat op 1200. Deze eigenaren hebben de keuze om het landgoed in zijn huidige vorm tot 1 januari 2031 aangemerkt te houden als een NSW-landgoed dat voldoet aan de voorwaarden van het Rangschikkingsbesluit die gelden tot en met 31 december 2020 of om uiterlijk voor 1 januari 2031 wijzigingen op het landgoed door te voeren zodat het landgoed daarmee voldoet aan het Rangschikkingsbesluit dat geldt met ingang van 1 januari 2021. De inschatting is dat 600 van deze 1200 landgoederen tijdens de overgangperiode van 10 jaar aanpassingen zullen doorvoeren.

Voor de uitvoerings- en handhavingsorganisaties geldt dat er binnen een periode van 10 jaar circa 1.200 NSW-landgoederen opnieuw getoetst moeten worden aan de nieuwe voorwaarden. Een deel hiervan zal mogelijk niet (geheel) aan de nieuwe voorwaarden kunnen voldoen en moet de rangschikking (deels) worden ingetrokken.

Het is mogelijk dat er bezwaar- en beroepschriften behandeld moeten worden van eigenaren van landgoederen die niet meer voor rangschikking in aanmerking komen. Er is voorzien in een ruime overgangstermijn van tien jaar waarin eigenaren van gerangschikte landgoederen de noodzakelijke stappen kunnen ondernemen om opnieuw gerangschikt te kunnen worden. De verwachting is dat deze ruime overgangstermijn zal resulteren in minder bezwaar- en beroepschriften.

De effecten van deze wijzigingen voor het milieu zijn positief aangezien de aanscherping van de criteria voor natuurterreinen en de verruiming van de omzomingseisen bij landbouwgronden ertoe bijdragen dat het natuurschoon op landgoederen voldoende robuust en gewaarborgd is.